

PL

PL

PL

KOMISJA EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 1.3.2011
KOM(2011) 83 wersja ostateczna

**SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

Sprawozdanie ze śródkresowej oceny programu „Europa dla obywateli” 2007 - 2013

**SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

Sprawozdanie ze śródkresowej oceny programu „Europa dla obywateli” 2007 - 2013

SPIS TREŚCI

1.	WPROWADZENIE	4
1.1.	Program	4
1.2.	Ocena śródkresowa	7
2.	GŁÓWNE USTALENIA ZAWARTE W OCENIE	7
2.1.	Znaczenie programu	7
2.2.	Ogólna skuteczność programu	8
2.3.	Ogólna efektywność, uczestnicy i skutki programu	9
2.4.	Trwałość i rozpowszechnienie wyników programu	10
3.	REALIZACJA ZALECEŃ	10
3.1.	Zwiększenie zrozumienia roli i sposobu funkcjonowania UE oraz poczucia odpowiedzialności za nią	11
3.2.	Dalsza poprawa i lepsze dostosowanie sposobu realizacji programu	11
3.3.	Zapewnienie większej równowagi wśród uczestników programu	12
3.4.	Zwiększenie znaczenia politycznego i medialnego działań wspieranych w ramach programu	13
4.	PODSUMOWANIE	13

1. WPROWADZENIE

W niniejszym dokumencie przedstawiono najważniejsze ustalenia i zalecenia zawarte w śródkresowej oceny programu „Europa dla obywateli” 2007 – 2013, jak również opinie i wnioski Komisji dotyczące tych zaleceń.

1.1. Program

Program działań UE „Europa dla obywateli”, mający na celu promowanie aktywnego obywatelstwa europejskiego, został utworzony przez Parlament Europejski i Radę w grudniu 2006 r.¹ Ogólne cele programu są następujące:

- (1) umożliwienie obywatelom wzajemnych kontaktów i udziału w tworzeniu coraz im bliższej Europy, demokratycznej i otwartej na świat, zjednoczonej w swej różnorodności kulturowej i przez nią wzbogacanej, rozwijając w ten sposób obywatelstwo Unii Europejskiej;
- (2) rozwijanie poczucia tożsamości europejskiej, opartej na wspólnych wartościach, historii i kulturze;
- (3) umacnianie poczucia odpowiedzialności za Unię Europejską wśród jej obywateli;
- (4) pogłębianie tolerancji i wzajemnego zrozumienia między obywatelami Europy, którzy szanując i promując różnorodność kulturową i językową, wnoszą wkład w dialog międzykulturowy.

Szczegółowe cele programu „Europa dla obywateli” obejmują:

- (5) umożliwienie zbliżenia członków społeczności lokalnych z całej Europy w celu wymiany doświadczeń, opinii i wartości, wyciągnięcia wniosków z historii oraz budowania przyszłości;
- (6) wspieranie działań, debat i refleksji związanych z obywatelstwem europejskim i z demokracją, wspólnymi wartościami, wspólną historią i kulturą poprzez współpracę w obrębie organizacji społeczeństwa obywatelskiego na szczeblu europejskim;
- (7) przybliżanie Europy obywatelom poprzez propagowanie europejskich wartości i osiągnięć z zachowaniem pamięci o jej przeszłości;
- (8) zachęcanie obywateli i organizacji społeczeństwa obywatelskiego ze wszystkich uczestniczących krajów do wzajemnych kontaktów przyczyniających się do dialogu międzykulturowego oraz eksponujących zarówno różnorodność, jak i jedność Europy, ze szczególnym uwzględnieniem działań mających na celu zacieśnianie więzi między obywatelami państw członkowskich Unii Europejskiej

---

¹ Decyzja nr 1904/2006/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 grudnia 2006 (Dz. U. L 378 z 27.12.2006, s. 32).

w składzie z dnia 30 kwietnia 2004 r. i państw członkowskich, które przystąpiły po tej dacie.

Program dysponuje budżetem w wysokości 215 milionów EUR² i koncentruje się wokół następujących czterech działań:

- (a) działanie „Aktywni obywatele dla Europy” obejmujące:
  - partnerstwa miast,
  - projekty obywatelskie i środki wsparcia;
- (b) działanie „Aktywne społeczeństwo obywatelskie w Europie” obejmujące:
  - wsparcie strukturalne dla organizacji badających europejski porządek publiczny (zespoły ekspertów),
  - wsparcie strukturalne dla organizacji społeczeństwa obywatelskiego na szczeblu europejskim,
  - Wsparcie dla projektów inicjowanych przez organizacje społeczeństwa obywatelskiego;
- (c) działanie „Razem dla Europy” obejmujące:
  - wydarzenia medialne, takie jak uroczystości upamiętniające, rozdania nagród, wydarzenia o charakterze artystycznym, konferencje ogólnoeuropejskie,
  - analizy, ankiety i sondaże opinii publicznej,
  - narzędzia informacji i rozpowszechniania;
- (d) działanie „Aktywna pamięć europejska” obejmujące:
  - zachowanie najważniejszych miejsc i archiwów związanych z deportacjami oraz upamiętnienie ofiar.

Na zamierzone wyniki programu składały się:

- programy działań prowadzonych przez organizacje otrzymujące wsparcie w postaci dotacji operacyjnych, włącznie ze spotkaniami, prowadzeniem dialogu z instytucjami UE, opracowywaniem stanowisk w formie pisemnej, tworzeniem sieci kontaktów, wymianą dobrej praktyki i podnoszeniem poziomu świadomości;

---

² Władza budżetowa przydzieliła w ramach rocznych budżetów dodatkowe środki w 2009 r. (3 mln EUR) i w 2010 r. (1,775 mln EUR), zwiększając tym samym całkowity budżet programu do 219,775 mln EUR.

- spotkania, narzędzia oraz programy szkoleniowe i edukacyjne, publikacje, działania w zakresie rozpowszechniania prowadzone przez organizacje społeczeństwa obywatelskiego;
- spotkania obywateli, konferencje, kampanie informacyjne i imprezy szkoleniowe dla urzędników odpowiedzialnych za partnerstwo miast;
- prestiżowe imprezy organizowane na poziomie całej UE w trakcie poszczególnych prezydencji, badania dotyczące aktywnego obywatelstwa (udziału społeczeństwa obywatelskiego) na temat wolontariatu, mobilności i obywatelstwa.

Poprzednikiem programu „Europa dla obywateli” był wspólnotowy program działań na rzecz promowania aktywnego obywatelstwa europejskiego (udział społeczeństwa obywatelskiego), funkcjonujący w latach 2004-2006 r. Program ten dysponował budżetem w wysokości 72 mln EUR. Zebrane w trakcie jego realizacji doświadczenia potwierdziły konieczność promowania trwałego dialogu z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego i gminami oraz wspierania aktywnego zaangażowania obywateli³.

Program „Europa dla obywateli” obejmuje 27 państw członkowskich UE. Ponadto w 2007 r. do programu dołączyła Chorwacja, a następnie w 2009 r. Albania i Była Jugosłowiańska Republika Macedonii (FYROM). W trakcie trzech lat wdrażania programu zwiększył się udział organizacji działających w nowych państwach członkowskich. Tendencja ta była szczególnie wyraźna w przypadku Węgier i Polski.

Program jest zarządzany centralnie przez Komisję Europejską, którą wspiera Agencja Wykonawcza do spraw Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego. Komisja Europejska jest odpowiedzialna za zarządzanie programem na poziomie strategicznym, w tym za ustalanie celów i priorytetów, zarządzanie budżetem, kierowanie wdrażaniem programu oraz jego monitorowaniem, jak również nadzorowaniem oceny. Agencja jest odpowiedzialna za zarządzanie niektórymi elementami programu, pod nadzorem Komisji, tzn. realizacją zadań związanych z przydzielaniem dotacji oraz gromadzeniem, analizowaniem i przekazywaniem do Komisji wszystkich informacji niezbędnych do kierowania wdrażaniem programu „Europa dla obywateli”.⁴

Ponadto w większości państw uczestniczących w programie ustanowiono krajowe punkty kontaktowe⁵. Zadaniem krajowych punktów kontaktowych jest rozpowszechnianie

---

³ Pełne sprawozdanie z niezależnej oceny funkcjonowania wspólnotowego programu działań na rzecz promowania aktywnego obywatelstwa europejskiego dostępne jest na poniższej stronie internetowej:

http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/evalreports/index_en.htm#civilsocietyHeader

⁴ Decyzja Komisji z dnia 20 kwietnia 2009 r. ustanawiająca Agencję Wykonawczą do spraw Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego zarządzającą działaniami wspólnotowymi w dziedzinie edukacji, kultury i sektora audiowizualnego w zastosowaniu rozporządzenia Rady (WE) nr 58/2003, (2009/336/WE), Dz.U. L 101 z 21.4.2009, s. 26.

⁵ W 2009 r. i 2010 r. 17 państw członkowskich ustanowiło swoje punkty kontaktowe na potrzeby programu „Europa dla obywateli” i zwróciło się do Komisji Europejskiej o wsparcie finansowe. 5 innych krajów zaczęło świadczyć usługi w ramach punktów kontaktowych doraźnie, bez zwracania się o wsparcie finansowe. Podejmowane są działania w celu ustanowienia punktów kontaktowych na potrzeby programu „Europa dla obywateli” we wszystkich państwach

informacji o programie „Europa dla Obywateli” wśród szeroko pojętych potencjalnych beneficjentów programu, udzielanie wsparcia wnioskodawcom występujących o wsparcie projektów oraz śledzenie sytuacji w dziedzinie aktywnego obywatelstwa na poziomie krajowym i przekazywanie informacji na ten temat Komisji Europejskiej.

1.2. Ocena śródkresowa

Ocena śródkresowa została opracowana przez Komisję przy pomocy niezależnych ekspertów⁶. Na ogólne cele oceny składały się:

1. przygotowanie przeglądu rezultatów uzyskanych w ciągu trzech pierwszych lat funkcjonowania programu;
2. opracowanie oceny jakościowych i ilościowych aspektów wdrażania programu oraz
3. sformułowanie zaleceń i wytycznych umożliwiających lepsze wdrażanie programu w kolejnych latach.

Ocena skoncentrowana była na zasadności, efektywności i skuteczności programu oraz jego spójności z pozostałymi inicjatywami wspierającymi rozwój aktywnego obywatelstwa europejskiego.

Ocenę przygotowano w trakcie 2010 r. i oparto się na danych z lat 2007, 2008 i 2009.⁷

2. GŁÓWNE USTALENIA ZAWARTE W OCENIE

2.1. Znaczenie programu

Ocena śródkresowa potwierdziła znaczenie programu „Europa dla obywateli”, szczególnie jeżeli chodzi o osiągnięcie jego głównego celu: „umożliwienia obywatelom wzajemnych kontaktów i udziału w tworzeniu coraz im bliższej Europy, [...], rozwijając w ten sposób obywatelstwo Unii Europejskiej”.

Działania wspierane ze środków programu mają duży potencjał pozwalający na uzyskanie korzystnych rezultatów dla obywateli, takich jak: umocnienie poczucia przynależności i tożsamości europejskiej, zmiana nastawienia uczestników programu wobec innych obywateli europejskich oraz zwiększenie ich zaangażowania w procesy demokratyczne oraz poszerzenie ich wiedzy na temat Unii Europejskiej i instytucji unijnych, jak również zwiększenie zainteresowania tym tematem.

---

uczestniczących w programie. Listę istniejących punktów kontaktowych można znaleźć pod adresem: http://ec.europa.eu/citizenship/how-to-participate/doc714_en.htm

⁶ ECOTEC Research and Consulting Ltd. Od dnia 4 października 2010 r. przedsiębiorstwo zmieniło nazwę na ECORYS UK Limited. www.ecotec.com

⁷ 113 dotacji operacyjnych, 366 projektów z zakresu społeczeństwa obywatelskiego, 141 projektów dotyczących pamięci o przeszłości, 9 działań o charakterze innowacyjnym, 29 projektów obywatelskich, 225 projektów z zakresu sieci tematycznych między miastami partnerskimi oraz 2 927 spotkań mieszkańców miast partnerskich.

Ocena zawiera sugestię, że obecnie realizowany program „Europa dla obywateli” może przyczynić się do zwiększenia udziału obywateli w formułowaniu nowych polityk i strategii, takich jak Europa 2020. Cel ten można osiągnąć poprzez zharmonizowanie priorytetów programu z celami politycznymi Komisji, spowodowanie, aby w ramach projektów przygotowano wnioski, które mogłyby być platformą doświadczalną dla nowych inicjatyw politycznych, szersze rozpowszechnienie rezultatów projektów oraz budowę silniejszych powiązań z innymi unijnymi programami i inicjatywami.

Skala i zakres działań podejmowanych przez organizacje wspierane ze środków programu świadczą o oczywistych korzyściach z funkcjonowania programu. Najbardziej istotnym aspektem wartości dodanej wynikającej z zaangażowania UE wydaje się być zwiększanie zdolności sektora społeczeństwa obywatelskiego i budowa sieci powiązań, które będą miały wpływ na procesy polityczne w przyszłości.

2.2. Ogólna skuteczność programu

Ocena wykazała, że zapotrzebowanie na udział w programie pozostaje na wysokim poziomie. Na podstawie liczby złożonych i zatwierdzonych wniosków można stwierdzić, że budżet programu jest mniejszy od rzeczywistych potrzeb.

Z oceny wynika również, że zapotrzebowanie na udział w niektórych działaniach i środkach, jak Aktywna Pamięć Europejska, dotacje operacyjne czy środki związane z mobilnością, pozostaje w znacznym stopniu niezaspokojone.

W obecnym kształcie działalność programu jest odpowiednio zrównoważona i charakteryzuje się dobrym stosunkiem nakładów do wyniku dzięki połączeniu działań skierowanych do podmiotów działających w małej skali i podmiotów, które wspierają budowę zdolności.

Sposób wdrażania programu przyjmowany jest ogólnie rzecz biorąc z zadowoleniem; dotyczy to także podziału obowiązków pomiędzy Komisją Europejską a Agencją Wykonawczą do spraw Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego. Podział obowiązków pomiędzy Komisją a agencją wykonawczą umożliwił uzyskanie wyższego poziomu synergii dzięki zharmonizowaniu procedur składania wniosków z innymi programami zarządzanymi przez agencję oraz poprawę skuteczności przetwarzania wniosków i próśb o informacje od beneficjentów.

Większość beneficjentów objętych badaniem (77 % do 78 %) uznało działalność punktów kontaktowych funkcjonujących w ramach programu „Europa dla obywateli” za bardzo przydatną. Ocena wskazuje, że sposób funkcjonowania programu można usprawnić poprzez silniejsze powiązanie punktów kontaktowych i sieci koordynatorów ds. partnerstwa miast, jak również zwiększenie zasięgu i znaczenia sieci punktów kontaktowych w poszczególnych krajach.

Zgodnie z oceną najbardziej potrzebne zmiany to: zapewnienie większej spójności wytycznych oraz uproszczonych formularzy, zwiększenie dostępności formularzy do składania wniosków i powiązanych z nimi materiałów odpowiednio wcześniej przed terminem ich składania oraz udzielanie informacji zwrotnych na temat jakości wniosków.

2.3. Ogólna efektywność, uczestnicy i skutki programu

Ocena śródkresowa wskazuje, że udało się osiągnąć cele operacyjne wdrożenia programu jak również spełnić oczekiwania beneficjentów.

Wyniki oceny dostarczają dowodów potwierdzających, że program dociera do znacznej części nowych podmiotów – są one odpowiedzialne za prawie połowę przeanalizowanych projektów. Odsetek nowych wnioskodawców jest najwyższy w ramach działań dotyczących pamięci o przeszłości (63%) i niższy, choć nadal znaczny, w przypadku partnerstw miast (około 33%).

Z punktu widzenia geograficznego rozmieszczenia podmiotów realizujących projekty najlepiej reprezentowane są państwa środkowej i zachodniej Europy oraz Włochy. Proporcjonalnie gorzej reprezentowane są państwa północnej, południowej i południowo-wschodniej Europy. Należy jednak podkreślić, że rozkład i zasięg geograficzny programu staje się znacznie szerszy i bardziej zrównoważony, jeżeli weźmie się pod uwagę państwa pochodzenia partnerów w ramach projektów i obywatelstwo ich uczestników.

Z oceny wynika, że kobiety i mężczyźni są w równym stopniu reprezentowani w działaniach realizowanych w ramach projektu, jednak grupy mniejszościowe, osoby niepełnosprawne i pochodzące ze społeczności marginalizowanych nie są odpowiednio reprezentowane.

Skutki programu można podsumować, dzieląc je na następujące kategorie:

(a) wspieranie organizacji i inicjatyw społeczeństwa obywatelskiego oraz budowa ich zdolności

- Organizacje społeczeństwa obywatelskiego pełnią ważną rolę jako pośrednicy pomiędzy podmiotami politycznymi i obywatelami. Autorzy oceny stwierdzili, że organizacje te realizują działania, których efektem jest „efekt mnożnikowy” o dużym znaczeniu: przyczyniają się o do informowania ludności o zagadnieniach dotyczących UE oraz inicjują rzeczową debatę na temat aktualnych zagadnień politycznych;

(b) nadawanie rozmachu inicjatywom z zakresu partnerstwa miast

- Ocena śródkresowa wskazuje, że program zachęcił potencjalnych beneficjentów do uwzględnienia większej liczby obszarów tematycznych oraz nawiązania kontaktów obejmujących nowe tematy czy obszary polityczne, jak kwestie związane z ochroną środowiska czy krzewieniem pamięci o przeszłości;

(c) pozytywny wpływ na skalę i liczbę działań podjętych przez organizacje zajmujące się badaniem polityki (zespoły ekspertów)

- Z oceny wynika, że finansowanie pochodzące ze środków funduszu umożliwiło wspieranym organizacjom szersze uwzględnienie tematyki europejskiej, budowę powiązań partnerskich i sieci kontaktów w całej UE, jak również dotarcie do europejskiej publiczności;

(d) pozytywny wpływ na uczestników działań wspieranych przez program z punktu widzenia uczenia się, wzajemnego zrozumienia i stopnia identyfikacji z UE.

- Ocena śródkresowa potwierdza zdecydowanie pozytywny wpływ programu na uczestników, obejmujący nawiązywanie nowych kontaktów z osobami z całej UE, rozwijanie nowych umiejętności i zainteresowań oraz większe zaangażowanie w organizowanie imprez lub projektów na poziomie europejskim.

Ocena zawiera zatem dowody na to, że program ma pozytywne rezultaty i są one zgodne z jego celami.

2.4. Trwałość i rozpowszechnienie wyników programu

Ocena wskazuje, że program może osiągnąć trwałe wyniki w perspektywie długoterminowej poprzez rozwój zdolności społeczeństwa obywatelskiego oraz zachęcanie uczestników do podejmowania działań w przyszłości i rozpowszechniania wyników programu. 53 % uczestników przebadanych na potrzeby oceny średniookresowej planowało wziąć udział w organizowaniu lub promowaniu własnych inicjatyw, a 45 % planowało samodzielnie opracować pomysły swoich własnych inicjatyw.

Zgodnie z wynikami badania przeprowadzonego wśród beneficjentów programu, zmniejszenie poziomu finansowania lub całkowite jego wycofanie przyniosłoby negatywne skutki w postaci ograniczenia skali działań, liczby ich uczestników, jak również osłabienia ich międzynarodowego wymiaru, zmniejszenia liczby nawiązywanych kontaktów i mobilności. Zmniejszyłoby się prawdopodobieństwo kontynuowania projektów z zakresu społeczeństwa obywatelskiego.

W kontekście rozpowszechnienia wyników programu z oceny śródkresowej wynika, że znaczna większość podmiotów realizujących projekty uważa, że udało im się skutecznie wykorzystać wiele różnych metod komunikacji, w tym szczególnie imprezy i różnego rodzaju media lub multimedia o charakterze społecznym bądź interaktywnym, jak publikacje drukowane czy płyty DVD.

Udało się określić jakie bariery ograniczają rozpowszechnianie skutków programu. Należy do nich zaliczyć: brak specjalnych funduszy na komunikację, koszt reklam i tłumaczeń, potrzebę zatrudnienia wyspecjalizowanych pracowników i stosunkowo małe zainteresowanie ze strony mediów o krajowych.

3. REALIZACJA ZALECEŃ

Zalecenia wynikające z oceny śródkresowej podzielić można na cztery główne kategorie. Komisja Europejska ma zamiar wdrożyć odpowiednie działania, aby zrealizować te zalecenia w trakcie pozostałej części okresu realizacji obecnego programu, jak również uwzględnić je w trakcie przygotowywania następnej generacji programu.

3.1. Zwiększenie zrozumienia roli i sposobu funkcjonowania UE oraz poczucia odpowiedzialności za nią

W ocenie śródkresowej zaleca się w pierwszej kolejności wzmocnienie powiązań pomiędzy programem a najważniejszymi problemami społecznymi oraz problemami określonymi przez obywateli jako bezpośrednio ich interesujące i bieżące.

Po drugie, obecny program powinien w przyszłości określać sposoby wspierania realizacji najważniejszych strategicznych celów i priorytetów UE, w tym strategii Europa 2020 oraz w jaki sposób powiązać go z inicjatywami realizowanymi w ramach Europejskiego Roku Wolontariatu Propagującego Aktywność Obywatelską. Powinno się wspierać projekty, które są silnie powiązane z powyższymi priorytetami UE.

Po trzecie, zalecenia powinny znaleźć wyraz w roli i sposobie funkcjonowania stałych i rocznych priorytetów programu.

Już w chwili obecnej program pozwala na nadanie priorytetu projektom dotyczącym głównie bieżących problemów politycznych UE. W trakcie selekcji podjęte zostaną dalsze działania, aby dokładniej określić, które projekty skutecznie będą wspierać zwiększenie zrozumienia roli i sposobu funkcjonowania UE oraz poczucia odpowiedzialności za nią, i odpowiednio je wypromować.

Przy ustalaniu na czym w danym roku powinny koncentrować się stałe priorytety programu w większym stopniu uwzględniona zostanie bieżąca sytuacja polityczna. Uwzględnione również zostaną potrzeby i interesy zgłaszane przez zainteresowane podmioty, jak również możliwość uzyskania synergii z innymi, podobnymi programami i inicjatywami wspieranymi przez UE.

3.2. Dalsza poprawa i lepsze dostosowanie sposobu realizacji programu

Zalecenia dotyczące realizacji obecnego programu oraz potencjalnych dostosowań obejmują:

- określenie właściwej równowagi pomiędzy wspieraniem najważniejszych zainteresowanych podmiotów o znaczeniu strukturalnym oraz dotarcia do mniejszych lub nowych uczestników lub wsparcia ich poprzez proces budowy zdolności;
- zwiększenie poziomu finansowania działań w ramach Aktywnej Pamięci Europejskiej i Aktywnego Społeczeństwa Obywatelskiego;
- odnalezienie właściwej równowagi pomiędzy docieraniem do odpowiednio wysokiej liczby uczestników oraz utrzymaniem jakości i innowacyjnego charakteru wspieranych działań;
- monitorowanie wyników działania punktów kontaktowych programu i dalsza rozbudowa ich możliwości;
- zwiększenie roli szkoleń, budowy zdolności i wspierania podmiotów rozpowszechniających wyniki programu w ramach wszystkich działań;

- kontynuowanie prac nad ulepszeniem struktury i treści formularzy zgłoszeniowych oraz uproszczenie ich tam, gdzie to możliwe;
- przetwarzanie zgłoszeń w dodatkowych językach UE (poza trzema językami roboczymi UE).

Komisja Europejska, we współpracy Agencją Wykonawczą do spraw Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego wprowadziła już szereg ustaleń mających na celu ciągle ulepszenie sposobu realizacji obecnego programu. Obejmują one zachęcanie punktów kontaktowych programu i beneficjentów do regularnego przesyłania informacji zwrotnych (za pośrednictwem dialogu zorganizowanego i innymi kanałami) Pozyskane informacje wykorzystywane są do ulepszenia i uproszczenia sposobu realizacji programu. Jedną ze zmian wprowadzonych w wyniku tych działań było wprowadzenie opłat ryczałtowych za udział w programach z zakresu partnerstwa miast w 2010 r.

Wprowadzono środki wsparcia mające na celu zwiększenie zdolności podmiotów realizujących projekty, szczególnie w dziedzinie partnerstw miast. Inni beneficjenci programu, jak np. organizacje społeczeństwa obywatelskiego, także mogą korzystać z tych środków.

W 2011 r. przeprowadzona zostanie analiza i ewentualnie podjęta decyzja w sprawie innego podziału wsparcia finansowego pomiędzy poszczególne działania w ramach programu, przy zachowaniu dotychczasowej ogólnej puli środków, przewidzianej w ramach programowania finansowego na lata 2011-2013.

Wsparcie dla punktów kontaktowych programu w zakresie szkoleń i regularnej wymiany informacji będzie nadal prowadzone w 2011 r. Komisja Europejska aktywnie zachęca wszystkie państwa członkowskie UE i kraje uczestniczące w programie do tworzenia własnych punktów kontaktowych.

3.3. Zapewnienie większej równowagi wśród uczestników programu

W ocenie śródkresowej podkreśla się, że pochodzenie głównych partnerów projektów wspieranych ze środków programu nie rozkłada się równomiernie na wszystkie państwa Unii Europejskiej. Ponadto projekty nie docierają do wszystkich grup społecznych w tym samym stopniu.

Rozpoczęto już wdrażanie środków mających przywrócić równowagę geograficzną; działania te będą kontynuowane w przyszłości. Polegają one między innymi na intensyfikacji starań mających na celu zwiększenie popularności programu „Europa dla Obywateli” za pośrednictwem punktów kontaktowych programu w państwach, w których jest mniej podmiotów realizujących projekty. Ponadto Komisja nadal zachęca do tworzenia krajowych punktów kontaktowych we wszystkich państwach uczestniczących w programie.

Wydarzenia medialne, takie jak imprezy związane z prezydencją czy doroczne nagrody „Złote gwiazdy” (dla szczególnie udanych projektów sfinansowanych ze środków programu) przyczyniają się do dalszego nagłośnienia programu we wszystkich państwach uczestniczących. Ponadto należy zagwarantować większą równowagę

geograficzną podczas procedury wyboru projektów, np. zwiększając wymagania jakościowe wobec państw, których poziom uczestnictwa w programie znacznie przekracza średnią.

Jeśli chodzi o trudnodostępne grupy społeczne, w programie „Europa dla Obywateli” zwracano szczególną uwagę na zapewnienie wśród uczestników działań organizowanych w ramach programu równowagi w kontekście płci, wieku i ewentualnej niepełnosprawności. Szczególny priorytet przyznano promowaniu udziału kobiet w demokracji na szczeblu lokalnym. Zwiększenie zaangażowania trudnodostępnych grup społecznych można osiągnąć poprzez wymianę doświadczeń i najlepszych praktyk zgromadzonych w ramach projektów, które odniosły szczególny sukces w tej dziedzinie. Otrzymane wnioski zostaną następnie zastosowane na poziomie całego programu.

3.4. Zwiększenie znaczenia politycznego i medialnego działań wspieranych w ramach programu

Z oceny śródkresowej wynika, że możliwe jest zwiększenie znaczenia politycznego programu za pomocą działań obejmujących:

- wykorzystanie powiązań pomiędzy budową zdolności na poziomie samorządu lokalnego i inicjatywami z zakresu partnerstwa miast wspieranymi w ramach programu;
- wykorzystanie możliwości wynikających z organizowania imprez, spotkań z prasą, partnerstw i debat przy okrągłym stole z udziałem decydentów, ekspertów branżowych oraz organizacji, które korzystają ze wsparcia programu oraz ich sieci w celu przeanalizowania poszczególnych zagadnień politycznych;
- zagwarantowanie, że tam gdzie to możliwe w projektach znajdzie się ocena ich wpływu na media i procesy decyzyjne;
- wzmocnienie powiązań z innymi programami i inicjatywami UE, takimi jak program „Prawa podstawowe i obywatelstwo”, „Młodzież w działaniu”, „Kultura”, „e-Demokracja” i „e-Uczestnictwo”.
- zachęcanie organizatorów wspieranych projektów do przeanalizowania rezultatów działań mających rozpowszechnić wiedzę o ich projektach;
- opracowanie bardziej kompleksowej analizy skuteczności działania 3 „Razem dla Europy”, w tym szczególnie sposobu w jaki jest ono przedstawiane w mediach i jego wpływu na uczestników.

Komisja zmieni strukturę sprawozdań końcowych z realizacji poszczególnych projektów, co pozwoli na dokładniejsze analizowanie i ocenianie ich rezultatów.

4. PODSUMOWANIE

Ocena śródkresowa potwierdza znaczenie programu „Europa dla Obywateli” w promowaniu udziału społeczeństwa obywatelskiego, zwiększaniu poczucia

przynależności do jednej wspólnoty, tolerancji i wzajemnego zrozumienia. Jak dotąd program dał 2,8 milionom obywateli Europy i ich organizacjom możliwość wzajemnych kontaktów i udziału w tworzeniu Europy, jak również sposobność wyrażenia swoich opinii i udziału w procesach politycznych. Połączył on ludzi i społeczności lokalne z różnych krajów. W ocenie podkreślono również konieczność dalszego rozwoju programu.

Wynika z niej, że istnieje duże zapotrzebowanie na udział w programie, a budżet programu jest zbyt niski w stosunku do bieżących potrzeb. Aby dotrzeć do kolejnych podmiotów, które mogłyby realizować projekty, oraz jeszcze bardziej zwiększyć pozytywne skutki programu, należy starannie rozważyć zmianę podziału wsparcia finansowego w ramach obecnego budżetu programu.

Jeżeli zapadnie decyzja o kontynuowaniu programu w ramach kolejnych wieloletnich ram finansowych, ustalenia i zalecenia zawarte w ocenie śródkresowej mogłyby zostać uwzględnione w trakcie analiz i przygotowywania programu na lata 2014-2020. Ocena śródkresowa wskazuje przede wszystkim na to, iż konieczne jest zwiększenie znaczenia politycznego programu. Ewentualny kolejny program powinien więc być ściślej powiązany z najważniejszymi zagadnieniami, którymi zajmuje się UE. Istotne jest również, aby sprzyjał poprawie sposobu zarządzania UE oraz pozwalał na uzyskanie synergii z innymi unijnymi programami i politykami.